

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO - GORANSKA ŽUPANIJA
Ured Županije

KLASA: 230-02/17-02/211
URBROJ: 2170/1-01-03/1-17-2
Rijeka, 17. srpnja 2017.

**PRIJEDLOG
ZA POKROVITELJSTVO SREDNJEVJEKOVNOG FESTIVALA
„RABSKA FJERA“**

Pročelnik :

Goran Petrc, prof.

Materijal pripremio:

Branko Škrobonja

I. PRAVNA OSNOVA

Župan Primorsko-goranske županije odlučuje o rasporedu sredstava za pokroviteljstva temeljem odredbe članka 17. Odluke o izvršavanju proračuna Primorsko-goranske županije za 2017. godinu ("Službene novine" broj 30/16), članka 52. točke 22. Statuta Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 23/09, 9/13 i 25/13–pročišćeni tekst) i članka 25. Poslovnika o radu Župana Primorsko-goranske županije ("Službene novine PGŽ" broj 23/14,16/15,3/16 i 19/16 - pročišćeni tekst).

II. OBRAZLOŽENJE

Pučko otvoreno učilište Rab, zastupano po ravnateljici Katarini Ribarić, obratilo se Primorsko-goranskoj županiji s prijedlogom za pokroviteljstvo i financijsku potporu nad organizacijom srednjovjekovnog ljetnog festivala Rabska fjera, koju će Učilište, kao tehnički organizator, od 25. do 27. srpnja ove godine organizirati u gradu Rabu.

Pučko otvoreno učilište Rab ustanova je za organizaciju kulturnih aktivnosti i obrazovanje odraslih. Osnovano je 1974. godine kao Radničko sveučilište. Tijekom vremena mijenjalo je svoje ustrojbene oblike zadržavajući pritom svoje osnovne djelatnosti, a od 2002. godine djeluje pod današnjim nazivom. Osnivač i vlasnik Učilišta je Grad Rab.

Misija učilišta je osigurati bogatstvo događanja i na taj način omogućiti svakom otočaninu, kao i posjetiteljima Raba, kulturno-zabavnu ponudu tijekom čitave godine. U skladu s time, ostvaruju glazbenu djelatnost (koncerti zabavne i ozbiljne glazbe), scensku (kazališne predstave za djecu i odrasle), galerijsku (izložbe u Kneževu dvoru i predvorju kina te stalni muzejski postav u Lapidariju), kinematografsku (ljetno i zimsko kino) te obrazovnu djelatnost (predavanja, tečajevi, treninzi i radionice).

O srednjovjekovnom ljetnom festivalu Rabska fjera

U tjednu kada se obilježava Dan sv. Kristofora, poštujući povijest i tradiciju obnovljena je srednjovjekovna "Rabska fjera".

Da bi se razumjelo što se ovom svečanošću slavi i kako je pretočena u današnju Fjeru nužno je podsjetiti na povijest grada i otoka. Godine 1358., nakon dvogodišnjeg rata i poraza Venecija je Dalmaciju prepustila ugarsko-hrvatskom kralju Ljudevitu I. Anžuvincu. Rabljani su se nakon toga u Zadru poklonili ovom kralju i zavjetovali mu se na vjernost, a on je obećao da će im priznati privilegije veće od onih što su ih imali pod Mlečanima, pa su ga slavili kao oslobodioca. U njegovu čast uveli su sedmodnevne općinske svečanosti. U počast Ljudevitu I. Anžuvincu, te na svetu uspomenu i čast sv. Kristoforu Veliko je vijeće Grada Raba 21. 07. 1364. godine donijelo posebnu odredbu da se u Rabu najsvečanije slave 09. 05. *Dies Victoriae* (Dan pobjede) kada je Rab, zagovorom sv. Kristofora 1075. godine oslobođen od Normana, i 27. 07. *Dies Natalis*, dan mučeničke smrti sv. Kristofora, zaštitnika Raba, a koji Crkva slavi kao rođendan – dan kada je rođen za nebo.

Za vrijeme općinskih javnih svečanosti *tempus feriarum* sud u gradu nije radio, dužnici sa sela petnaest dana slobodno su smjeli u Rab i iz Raba jer se nije smjela krojiti pravda niti progoniti dužnici, pa su tako Gradska vrata za sve bila otvorena. Ovakve su se svečanosti, uz manje prekide, održavale od 1364. do 1852. Te godine ukinuo ih je krčki biskup, jer je ponašanje ljudi na igrama izmaklo kontroli. Ali narod je i dalje dolazio u grad na blagdane sv. Jakova 25. srpnja, sv. Ane 26. srpnja i sv. Kristofora 27. srpnja. Ove su svečanosti više ličile na sajam kojega je stanovništvo grada nazvalo talijanskim nazivom *fjera*. Običaj se zadržao do pedesetih godina 20. stoljeća, a onda je nestao. Svečanosti su ponovno obnovljene 2002. kao folklorna manifestacija, a od 2003. godine dobile su službeni naziv "Rabska fjera".

Koliko je "Fjera" važna za očuvanje kulturne baštine i tradicije otoka Raba, najbolje oslikava citat iz predgovora akademika Slobodana Novaka u katalogu "Rabska fjera" tiskanom 2006. godine prigodom pete obljetnice održavanja Fjere, gdje on kaže: "Obnovljena Rabska fjera ni prije obnove nije bila, a danas pogotovu nije – tek atraktivni spectaculum, ... Ona je, naprotiv, upravo dostojanstvena svečanost, kao što je i bila inaugurirana prije šest i po stoljeća. I nije isprazna sjajna parada, nego doista izraz želje da se, makar i samo intuicijom, prodre u tminu prošlih vjekova gdje su još prepoznatljive sjene naših predaka; da se sagledaju vlastiti korijeni, da se potvrdi i učvrsti svoj identitet. Da se, ispremreženi i oslobođeni/sputani sofisticiranim suvremenim tehnologijama, podsjetimo na ljepotu rada ruku, i vještinu prstiju, na žuljeve umjesto rukavica, na sudbinsku povezanost s prirodom, sa zemljom i morem; na duhovno i materijalno stvaralaštvo naših starih, na njihovu individualnu inokosnu kreativnost, koju vrijeme ekipnoga rada, tekućih vrpca i strojne konfekcije pomalo zaboravlja."

Obnovljene se svečanosti, slave tri dana: otvaranjem 25. 07. na blagdan sv. Jakova, 26. 07. na blagdan sv. Ane, i završavaju u ponoć 27. 07. na blagdan sv. Kristofora.

Sama ceremonija otvorenja "Rabske fjere" veličanstven je spektakl. Priredba započinje okupljanjem svih kostimiranih sudionika na Gornjoj ulici u Rabu. Oni se zatim u povorci spuštaju gradskim stubištem "Bobotinama" do Trga sv. Kristofora, odnosno srednjovjekovnog "Varoša", što predstavlja zaista veličanstvenu sliku. Gradonačelnik grada Raba u ulozi kneza pred tisućama posjetilaca, srednjovjekovnim Ukazom proglašava "Rabsku fjeru" otvorenom čime se vrata grada otvaraju za sve i započinje sveopće veselje. Zatim svečana povorka, predvođena Heraldom i Rapskim vitezovima samostrelčarima, knez u pratnji gradskog plemstva i vlastele, počasni gosti i gosti iz prijateljskih gradova, rapske zanatlije, obrtnici, trgovci, umjetnici, zabavljači, žongleri... kreću Srednjom ulicom prema gradskoj Loži gdje se svi upisuju u knjigu "Rapske fjere". Plemstvo zatim nastavlja dostojanstveni obilazak srednjovjekovnog grada, a ostali sudionici u radionicama raspoređenim po trgovima, ulicama i dvorištima najstarijeg dijela grada – Kaldanca, uz svjetlost baklji započinju s radom. Uz šezdesetak radionica Rabljana, od kojih se većina i u svom sadašnjem stvarnom životu profesionalno bave zanatima koje prezentiraju (pekari, medari, klesari, stolari, slikari na svili, kalafati, školjkari, spužvari, pletači košara i konopa, slikari, cvjećari, pletači vrša, grnčari, čipkarice, predilje, proizvođači sira, heraldičari, glagoljaši i mnogi drugi) tu su i najveće udruge otoka Raba "Komin", "Dolin", "Škraparica" i "Tunera", Udruga rapskih samostrelčara, KUD "Rapski tanac", rapske klape "Sozal", "Eufemija", "Kristofor" i "Rab", vitezovi iz Königsbrunna, sokolari iz Šibenika, topnici iz Požege, te desetak radionica prijatelja iz San Marina odnosno njihove udruge "Arti e mestieri" iz kastela Montegiardino.

Trg Slobode, nekadašnja tržnica "Pjaceta", središnje je mjesto trgovanja. Tu posjetitelji mogu kušati domaće vino, rakiju, suhe smokve, slanu ribu. Sa tezgi se širi ugodan miris autohtonog začinskog bilja i cvijeća. Cvjećarica plete vjenčiće od hortenzija, do nje odzvanjaju udarci s novčareva nakovnja. Grnačri vrijedno vrte svoja kola na kojima glina poprima jednostavne oblike srednjovjekovna posuđa. Pekari frigaju frite, nude višestruko nagrađivanu i u svijetu poznatu deliciju – rapsku tortu i druge starniske slastice, malo dalje čipkarice tiho stvaraju svoj vez, a do njih vesela se čuje graja najmlađih sudionika svečanosti – djece dječjeg vrtića "Pahuljica". Sa druge strane je kožar, do njega svirači, a malo dalje u dvoru kamenorezac.

Krećući dalje od "Pjacete" prema Katedrali dolazi se do srednjovjekovnog domaćinstva. Ispred ulaza gaze se masline i grožđe i radi ulje i vino na originalni srednjovjekovni način, a unutra, ispod niskog stropa vlada zaposlenost i vrućina: žene češmaju vunu, postolar popravlja postole, melje se brašno, peče se kruh ispod peke, domaćini nude pršut, vino, rakiju i svježja jaja od kokoši koje čuvaju u stražnjem dvorištu. Klapskim pjevanjem i folklornim plesom domaćini razveseljavaju okupljeno mnoštvo.

Dalje putem prema katedrali glagoljaši gostima ispisuju ime na glagoljici ili pozdrave prijateljima s odomora, mlade djevojke nude ljekovite napitke, a razdragano mnoštvo na tom putu ulični svirači oduševljavaju glazbom, pjesmom i plesom, žongleri svojim akrobacijama, krvnici i gubavci svojim strašnim izgledom, a plemići i plemkinje svojom gracioznošću.

Ispred Katedrale osjeća se stvaralačka energija slikara, a prodavačice religioznih suveniria dostojanstveno podnose buku obližnjeg vinara i bočališta.

Prema Kaldancu i kroz ulicu Biskupa Draga žene iz San Marina peku tanke kruščiće, nadomak njih je prodavač ljekovitog bilja, a dalje niz ulicu slikari na svili i antikvar. Na samom kraju, već na Trgu Municipium Arba posljednja je radionica – srednjovjekovna pošta.

Osim ovog posebnog doživljaja na otvorenom, sedam restorana u staroj gradskoj jezgri posjetiteljima u danima Fjere nude srednjovjekovna jela i pića, a posluga i odjeća u duhu su srednjega vijeka.

Na sam dan sv. Kristofora, 27. srpnja, rapski se vitezovi nadmeću u gađanju samostrijelom, paradiraju gradom uz zvuke bubnjeva i fanfara, a pobjednik biva nagrađen.

Naime, već spomenutoga dana 21. srpnja 1364. Veliko je vijeće Grada Raba uvelo natjecanje plemića i pučana u strijeljanju samostrelom – Rapske viteške igre. O Viteškim igrama na Rabu u 14. stoljeću nema mnogo povijesnih izvora. Zabilježeno je da je odluku o prvim igrama (vježbama) donijelo Gradsko vijeće, ali se ne navodi potvrda o kontinuiranom održavanju i pravilima igara. Poznato je da su se zajedno natjecali plemići i pučani te da je najboljem strijelcu pripala nagrada od 100 libara malih. Prije igara gradom se u ophodu nosila škrinjica s moćima sv. Kristofora, nakon čega su se strijelci nadmetali u strijeljanju iz srednjovjekovnog tvrđavskog samostrijela.

Obnovljene viteške igre u danima Rapske fjere započinju okupljanjem samostreličara, fanfarista i zastavničara te plemstvom u plemićkim odorama (*knez s kneginjom, njegov bilježnik, potknez, suci, rizničar, glasnik, savjetnici* i ostalo plemstvo). Povorka uz zvuke trublja i snažno bubnjanje bubnjara kreće prema Katedrali. Tamo ih dočekuje provikar župne crkve Uznesenja Marijina, podijeli im blagoslov, a natjecateljima poželi sportsku sreću. Iz Katedrale sudionici kreću prema Varošu. Na tronu sjedi rapski *knez*,

do njega *potknez*, *javni bilježnik* i *časni sud* od tri člana, te ostalo plemstvo. Igre počinju kad *sud* odredi pravila i *knez* da dopuštenje za početak. Kada natjecanje završi slikovita povorka kreće prema Kneževoj palači, čime završavaju Rapske viteške igre spuštanjem zastave Fjere i udarom topa nakon čega slijedi vatromet točno u ponoć. Vatromet simbolično označava povratak u sadašnjost, i time završavaju trodnevne svečanosti "Rapska fjera".

Ovogodišnja Rapska fjera održati će se od srijede 25. srpnja do petka 27. srpnja. Procjena troškova organizacije Rapske fjere iznose 609.338,00 kuna, a u podmirenju troškova sudjeluju Grad Rab, Turistička zajednica Grada Raba i Ministarstvo turizma.

Uvažavajući tradiciju i značaj manifestacije predlaže se da Županija bude pokrovitelj 16. srednjovjekovnog ljetnog festivala Rapska fjera, kojeg će, kao izvršni organizator, od 25. do 27. srpnja 2017. godine u gradu Rabu organizirati Pučko otvoreno učilište Rab, i da se provedba manifestacije pomogne s 24.000,00 kuna.

III. IZNOS NOVČANIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU ZAKLJUČKA

Za provedbu ovog zaključka o rasporedu sredstava za pokroviteljstvo 16. srednjovjekovnog ljetnog festivala Rapska fjera osigurana su sredstva u Proračunu Županije za 2017. godinu u programu Ureda Županije 110203 Pokroviteljstva Župana i Skupštine, na poziciji 11020304 Tekuće pomoći proračunskim korisnicima.

IV. PRIJEDLOG ZAKLJUČKA

Slijedom navedenog predlaže se Županu Primorsko-goranske županije da donese zaključak u tekstu kako slijedi:

Na temelju članaka 17. Odluke o izvršavanju Proračuna Primorsko-goranske županije za 2016. godinu („Službene novine“ broj 34/15), članka 52. točke 22. Statuta Primorsko-goranske županije („Službene novine“ broj 23/09, 9/13 i 25/13—pročišćeni tekst) i članka 25. Poslovnika o radu Župana Primorsko-goranske županije („Službene novine PGŽ“ broj 23/14, 16/15, 3/16 i 19/16 - pročišćeni tekst) Župan Primorsko-goranske županije dana _____ 2017. godine donio je sljedeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvaća se prijedlog Pučkog otvorenog učilišta Rab, za pokroviteljstvo nad 16. srednjovjekovnim ljetnim festivalom Rapska fjera, kojeg će, kao izvršni organizator, od 25. do 27. srpnja 2017. godine u gradu Rabu organizirati Pučko otvoreno učilište Rab.

2. Za manifestaciju iz točke 1. ovog Zaključka odobrava se iznos od 24.000,00 (dvadeset i četiri tisuće) kuna koji tereti poziciju 11020304 - Pokroviteljstva Župana i Skupštine - Tekuće pomoći proračunskim korisnicima, a doznačiti će se na žiro račun ustanove Pučko otvoreno učilište Rab IBAN HR62 2340 0091 8363 0000 2 nakon zaključenja Ugovora o pokroviteljstvu.

3. Zadužuje se Ured Županije da najkasnije u roku od petnaest dana od donošenja ovog Zaključka zaključi ugovor s krajnjim korisnikom iz točke 2. ovog Zaključka o prijenosu i namjenskom korištenju raspoređenih sredstava.